

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання
Кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ІНСТИТУЦІЙНА ЕКОНОМІКА»
на 2025-2026 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Публічне адміністрування
Спеціальність	D4 Публічне управління та адміністрування
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Ступінь вищої освіти	магістр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада
праці та економічної теорії

Шаповалов Віталій Олегович
к.е.н., доцент
доцент кафедри управління персоналом, економіки

Контактний телефон	+38-050-30-52-362
Електронна адреса	shapovaloff79@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.ypep.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є формування у здобувачів навичок аналізу наявного інституційного середовища, впливу інститутів на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, а також навичок інституційного дизайну та інженерії.
Тривалість	3 кредити ЕКТС/90 годин (денна форма навчання – лекції 18 год., семінарські заняття 14 год., самостійна робота 58 год., заочна форма навчання – лекції 4 год., практичні заняття 4 год., самостійна робота 82 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та семінарські заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Словесні, наочно-ілюстративні (проблемна лекція, презентація), репродуктивні та проблемно-пошукові (творчі завдання, ситуаційний аналіз), методи стимулювання та мотивації (кейсові вправи, навчальні дискусії), методи контролю (тестування, опитування, словниковий диктант)
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік (ПМК)
Базові знання	Наявність базових економічних знань, теорії організації
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні. СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.	РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень. РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції. РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами,

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України. СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування. СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції. ДСК 11. Здатність виявляти особливості впливу інституційного середовища на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, здійснювати інституційний дизайн та інженерію.	ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур. РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень. РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків. ДРН 13. Уміти аналізувати наявне інституційне середовище, виявляти його вплив на поведінку економічних суб'єктів та демонструвати навички інституційного дизайну та інженерії.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Методологічні основи інституційної економіки		
Тема 1. Вступ до інституційної економіки	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Наукові школи неінституційної економіки та їх загальна характеристика. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 2. Людина, економічна поведінка та інституційна структура суспільства	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Теорія ігор та її застосування в інституційній економіці. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 3. Інституційно-економічна теорія трансакційних витрат	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Трансакційний сектор економіки та його структура. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 4. Інституційно-економічна теорія прав власності	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Зовнішні ефекти та їх вплив на економічну поведінку. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по

		<i>темі.</i> Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 5. Інституційно-економічна теорія контрактів.	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Інституційні механізми виконання контрактів. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Модуль 2. Інституційні аспекти організації господарської діяльності та інституційна динаміка		
Тема 6. Інституційні основи економічної організації.	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Гібридні способи організації господарської діяльності. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 7. Інституційно-економічна теорія фірми.	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Контрактна та агентська теорія фірми. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 8. Інституційні основи діяльності держави	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Теорія суспільного вибору, її значення і обмеженість. 2. Теорія бюрократії. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 9. Інституційні аспекти неформальної економіки	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Правові аспекти економічної ефективності. Економічні злочини. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 10. Механізм інституційних змін та інституційна динаміка	Виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Проблеми розвитку національної моделі інституційного середовища. Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по

		темі. Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.
--	--	---

Інформаційні джерела

1. Ткач А. А. Інституціональна економіка : Нова інституціональна економічна теорія: Навч. посібник / А. А. Ткач. – Київ : Центр навч. л-ри, 2007. – 304 с.
2. Фертікова Т. М. Інституційна економіка : навч. посіб. / Фертікова Т. М. ; Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. - Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. - 124 с. :
3. Чухно А.А. Інституціонально-інформаційна економіка: Підручник / А. А. Чухно, П. М. Леоненко, П.І. Юхименко ; за ред. акад. НАН України А. А. Чухна. — К. : Знання, 2010. — 687 с.
4. Шаповалов В.О. Інституційна економіка [Електронний ресурс] : дистанційний курс початкової дисципліни / В.О. Шаповалов. – Полтава : ПУЕТ, 2024. – Режим доступу: навчальна оболонка Moodle Головного центру дистанційного навчання ПУЕТ
5. Ефективність правового регулювання економічних інституцій [Текст] : навч. посіб. / [Савчин М. В. та ін.] ; за ред. проф. Михайла Савчина ; Ужгород. нац. ун-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права, Юрид. ф-т. - Ужгород : РІК-У, 2021. - 360 с.
6. Ружицький, І. Ю. Теоретико-концептуальні засади інституційного забезпечення економічної безпеки України [Текст] : монографія / І. Ю. Ружицький ; Нац. ун-т "Чернігів. політехніка". - Чернігів : НУ "Чернігівська політехніка", 2021. - 296 с.
7. Інституціональні основи конкурентоспроможності національної економіки [Текст] : монографія / Е. І. Цибульська ; Народ. укр. акад. - Харків : Вид-во НУА, 2021. - 298 с.
8. Фіскальна і монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище: навч. посіб. / Є. В. Ткач, П. О. Нікіфоров. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 240 с.
9. Пацкан В. В. Інституціональні основи антикорупційної політики як складової детінізації економіки [Електронний ресурс] / В. В. Пацкан // Економіка та держава. - 2021. - № 3. - С. 4-13. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2021_3_3
10. Харченко Ю. П. Пріоритетні напрями інституціонального забезпечення регіонального розвитку в умовах війни [Електронний ресурс] / Ю. П. Харченко // Економіка, управління та адміністрування. - 2023. - № 1. - С. 22-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2023_1_6
11. Кондратенко Н. О. Інституціональне забезпечення антикризового регулювання економічної безпеки країни [Електронний ресурс] / Н. О. Кондратенко, О. І. Добрянський // Бізнес Інформ. - 2023. - № 3. - С. 18-24.
12. Макалюк І. "Інституція" та "інститут": тенденція "штучної підміни" понять [Електронний ресурс] / І. Макалюк, Г. Жалдак, В. Мартиненко // Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. - 2022. - Vol. 8, № 1. - С. 204-234. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2022_8_1_13
13. Молнар О. С. Система регуляторних механізмів регіонального економічного розвитку національної економіки [Електронний ресурс] / О. С. Молнар, Т. В. Ярема, І. О. Абаза // Формування ринкових відносин в Україні. - 2024. - № 1. - С. 122-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2024_1_18
14. Андреев В. М. Інституціоналізація публічно-службових відносин в процесі реалізації публічної влади в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Андреев // Успіхи і досягнення у науці. - 2024. - № 1. - С. 127-136. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sucachs_2024_1_11
15. Пилип В. Взаємодія Бюро економічної безпеки України з інститутами громадянського суспільства [Електронний ресурс] / В. Пилип // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2024. - № 1. - С. 102-117. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2024_1_10
16. Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ILAP101+2020_T1
17. Європейська зовнішня політика: просто про складне : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+EUEP101+2019_T3
18. Місцевий економічний розвиток: виклики та інструменти : дистанційний курс // <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/283>
19. Як діяти далі: Державним службовцям про сталий розвиток : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SDG101+2020_T2
20. Як діяти далі: Бізнесу про сталий розвиток : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SDB101+2020_T2
21. Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:AMU+INST101+2017_T4
22. Україна на шляху до ЄС : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+UAEU101+2023_T2
23. Основи державної політики : дистанційний курс // https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GOV101+2015_T2

24. Дослідження корупції: Як це працює? : дистанційний курс https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+CSHW101+2018_T1

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Інституційна економіка» включає у себе:

- загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає в себе дистанційний курс в середовищі Moodle.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- **Політика оцінювання здобувачів вищої освіти:** завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
 - Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-1.pdf>
 - Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf
 - Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf>
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування,) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем. Якщо заняття проводиться дистанційно, студент має виходити на зв'язок із викладачем за розкладом занять.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** студенти мають свідомо дотримуватися принципів академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо. Відповіді (усні або письмові) на ключові питання теми та під час підсумкового контролю з використанням підручників (їх ксерокопії) та мобільних девайсів не дозволяються. Мобільні пристрої дозволяється використовувати в процесі заняття для пошуку відповідей на додаткові питання. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено.

В ПУЕТ діють:

- Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf.
- Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
- Положення про запобігання випадків академічного плагиату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>
- **Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:**
 - Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.
 - Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
 - Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutih-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.
- **Політика вирішення конфліктних ситуацій:**
 - Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuaczij-u-puet.pdf>
 - Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf
 - уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>.
- **Політика підтримки учасників освітнього процесу:**

- Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.
- Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>
- Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>
- **Безпека освітнього середовища:** Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyvediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): виконання домашнього завдання (20 балів); робота на семінарських заняттях (10 балів); виконання завдань дистанційного курсу (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 6-10): виконання домашнього завдання (20 балів); робота на семінарських заняттях (10 балів); виконання завдань дистанційного курсу (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Виконання та успішний захист творчого індивідуального завдання	5-10
	Підготовка презентації за окремим питанням або темою	2-5
	Підготовка відеоролика навчального характеру	5-10
	Підготовка та захист реферату	2-5
	Конспектування питань для підготовки до занять (за одну тему)	3
	Опрацювання додаткових матеріалів ДК	до 20
2. Науково-дослідна	Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-10
	Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-10
3. Організаційно-виховна	Допомога при проведенні профорієнтаційної роботи, днів відкритих дверей тощо.	5
	Волонтерська діяльність	5

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни